

YEE väcker hopp i

BOTSWANA. **Entreprenörutbildningen YEE handlar inte om att starta eget.**

Det viktigaste är att ge ungdomar stärkt självförtroende och en förmåga att tänka kreativt för att se båda sidor av myntet.

– Det har varit så lärorikt och jag önskar att alla mina vänner fick samma chans, säger Baliki Hange, en av de botswanska deltagarna.

TEXT & BILD
PER-ANDERS KLÖVERSJÖ
perra@alekuriiren.se

Med finansiering av ICLD (Sida), internationellt centrum för lokal demokrati, genomförde Ale sin entreprenörutbildning YEE för andra gången i Botswana. Under en vecka fick 16 deltagare från Botswana och fyra från Sverige lära sig brainstorming och kreativt tänkande. Inledningsvis sker det individuellt för att sedan övergå i ett större omfattande projektarbete där uppgiften är att skapa en affärsidé med målet att utveckla Botswana. Utbildningen leds av **Dennis Larsen**, som själv var deltagare i den första upplagan av YEE, 2001. Numera är han lärare på NTI-gymnasiet i Göteborg med entreprenörskap som inriktning.

– Vi lyckades även i år. Det är lika spännande varje gång. Det börjar lite trevande, där deltagarna knappt vågade presentera sig för varandra och slutar med en presentation där det nästan inte går att få stopp på dem, säger han med ett brett leende.

Utbildningen ägde rum i Dqae Qare, en bit utanför Ghanzi, ett boende mitt ute

i bushen med djur och natur utanför dörren. Temperaturen låg när det var som varmast strax under 40 grader. En utmaning för hela projektet.

– Vi fick tänka om i slutet och börja tidigare på morgonen för att göra det möjligt med lite längre rast mitt på dagen. Botswanerna är vana med vila under den värsta hettan och hade det minst lika jobbigt som vi andra, säger projektledare **Kjell Lundgren**.

Dagarna kombinerades med teambildande aktiviteter och självklart spännande safari, där åtminstone hälften av deltagarna fick se både giraffer och zebror på nära håll.

– Det var helt otroligt! Jag tror nästan inte att det är sant, jublar **Batoul Raad**, en av deltagarna från Sverige, efter en lyckosam tur i bushen.

Alla växte

Övriga från Ale var **Lina Askne**, **Qadir Akbari** och **Tobias Dahlgren**. Samtliga blev ankar i sina projektgrupper. Att leda och driva på arbetet låg inte botswanerna i händerna.

– De hade svårt med koncentrationen i början, men ju längre tiden gick desto mer fokuserade blev de. Jag tror deras självförtroende var dåligt, men när de väl insåg att vi hade en idé som gick att argumentera för växte alla. Presentationen var fantastisk, säger Qadir som drev igenom idén om att skapa en show baserad på den botswanska kultur- och matkonsten.

Tobias Dahlgrens grupp var också inne på kulturområdet. För att ge ungdomar möjlighet att utöva sina intressen för bland annat sång, musik och dans presenterade

Projektarbete i internationellt mixade grupper är en viktig ingrediens i YEE-utbildningen. Här ses Lina Askne med kamrater.

Brainstorming är ett verktyg som deltagarna får lära sig behärska.

de idén om en kulturskola.

– Det var ett spännande grupparbete, där det var tufft att få alla delaktiga i början. När arbetet var färdigt ville de till och med testa idén på allvar. Vi får väl se om

de sjösätter planen, berättar Tobias.

Ett av Botswanas stora problem är att de importerar mycket, särskilt från Sydafrika. Det poängterade Lina Asknes gruppmedlemmar

Qadir Akbari under en spännande safari i Botswana.

och därför föddes förslaget om att skapa en apelsinodling. Mindre transporter leder också till en grönare miljö. Lina fick slita hårt i sin grupp, men precis som för övriga ökade engagemanget

när finalen närmade sig.

– Det var lite jobbigt, eftersom vi tänker så olika. Dessutom var det svårt när de stundtals envisades med att prata något av de botswanska språken. Efter att

Ales kommunledning gästade Ghanzi i Botswana under förra veckan. Representanter var Joachim Wever, utvecklingsstrateg, Björn Järbur, kommunchef, Paula Örn (S), Kommunstyrelsens ordförande och oppositionsråd Mikael Berglund (M).

Positiv dialog

JOHANNESBURG. **Ales kommunledning gästade under förra veckan Ghanzi i Botswana.**

Samtalen handlade om ett fortsatt framtida utbyte.

– För oss är det viktigt att det här handlar om ett ömsesidigt samarbete, där båda parter måste se nyttan, säger Kommunstyrelsens ordförande, Paula Örn (S).

ICLD, Internationellt centrum för lokal demokrati, en underorganisation för SIDA, har lagt grunden för Ales utbyte med Botswana. Entreprenörutbildningen YEE genomfördes under två år i Moldavien och ICLD ville gärna att den också testades

i något afrikanskt land. För två år sedan visade Ghanzi intresse för Ales tankar kring entreprenörskap och i november 2013 genomfördes utbildningen för första gången i Botswana. En andra upplaga ägde rum i förra veckan. Dessutom har kommunledningarna skapat ett gemensamt projekt om hur medborgardialogen kan utvecklas i Ale och Ghanzi. En ansökan om medel har nu skickats till ICLD.

– Vi väntar svar i januari och hoppas självfallet på ett positivt besked. Det finns gemensamma utmaningar och mycket av den befintliga medborgardialogen påminner om varandra. De har möten i sina byar som liknar våra ortsmöten, men de har också möjlighet att fatta egna lokala beslut. Vad kan vi lära

Botswana

Batoul Raad var en av de svenska deltagarna i Botswana.

deras teamleader höjt rösten och förklarar allvaret blev det bättre. Till sist var alla stolta över arbetet och övade in i det sista på att göra en så bra presentation som möjligt, säger Lina som fick långa applåder för gruppens idé.

Kulturkrockar

Batoul Raad fick uppleva många kulturkrockar under projektarbetet med att bygga upp ett system för E-tickets till diverse arrangemang.

– Det finns inget bra system i Botswana och jag tyckte därför att det kunde vara bra för att både sälja och informera om vad som är på gång. Att göra allt via nätet visade sig inte vara möjligt, då mina gruppmedlemmar fick mig att inse hur många som saknar uppkoppling. För att förhindra den svarta biljettmarknaden ville jag att alla skulle legitimera sig med biljett och leg vid entrén till eventen. Det gick de inte heller med på eftersom

legitimationen är en dyr värdehandling i Botswana och inget man bär med sig på till exempel en festival. Stöldrisken är för stor. Allt som är möjligt i Sverige är således inte möjligt i alla delar av världen. Det var en nyttig lärdom, säger Batoul.

Affärsidén B-Ticket uppskattades dock mycket av publiken under torsdagskvällen presentation och en av åhörarna menade att biljettsystemet i framtiden kommer att kunna lösa många problem.

Lärare Dennis Larsen tillhörde också de som var mest imponerad när utbildningen var avslutad. – Med tanke på hur det såg ut bara några timmar tidigare kan jag inte annat än häpnas över hur alla tog sig i kragen.

De botswanska deltagarna var alla arbetslösa och rekryterade från socialkontoren i Ghanzi-distriktet.

– Jag skulle gärna vilja starta eget och känner att

Dennis Larsen, en enormt duktig och kunnig lärare i entreprenörskap.

utbildningen har givit mig många svar. Nu vet jag vad jag måste tänka på och känner ett större mod, säger Arabang Leomanyane.

Programmet YEE har Roger Mumby-Croft, professor i entreprenörskap, format tillsammans med sina lärarkollegor.

– Idag har 532 deltagare gått utbildningen och det vi har sett sedan starten 2001 har varit enastående. Det handlar inte om affärsidéer, utan om processen från att vara liten och osäker till att förespråka en genomtänkt idé med stort självförtroende. Klarar man den förändringen på sex dagar måste programmet vara bra, sa han i ett avslutningstal.

g om fortsatt utbyte

av det? säger kommunchef Björn Järbur.

Under det tre dagar långa besöket i Ghanzi stod skolan i centrum och Ales representanter besökte en förskola, grundskola och gymnasieskola.

– Skolan är en gemensam utmaning. Vi har många elever som inte når resultatmålen och Ghanzi har problem med många avhopp i tonåren. På den här punkten har vi mycket att diskutera och lära av varandra. De har ett stort problem med HIV, medans vi kämpar med ett ökat drogmissbruk bland unga. Genomförandet av YEE har varit positivt och nu ska vi utvärdera det, säger Paula Örn.

Besöket på en gymnasieskola i Ghanzi gjorde starkt intryck. Skolan har nämligen

en dokumenterat bra förmåga att vända trenden.

– De är bäst i Botswana på att höja resultatnivån. Fokus har legat på att belöna såväl elever som lärare och de har visat att resultaten kommer, säger Björn Järbur.

Kommunalråd, Mikael Berglund (M), fascinerar över hur långt framme Ghanzi är i många frågor, alla utmaningar till trots.

– Det är lätt att vid en första tanke tro att vi ligger före i allt, men det är inte sant. Vid deras första besök i Ale berättade vi om vårt nya styr- och ledningssystem i Ale kommun. Då plockade de upp en organisationsplan ur väskan och frågade om det var något liknande vi var på väg att införa. De var redan klara, säger han och tillägger:

– Vi är fortsatt positiva till dialogen med Ghanzi, men vi måste ständigt utvärdera Alenytan i utbytet. Det måste ge något tillbaka till aleborna.

I fredags valde Ghanzis fullmäktige en ny borgmästare och redan om två veckor ska den nya ledningen återkomma till Ale med besked om vilka frågor de skulle vilja ha ett utbyte om i framtiden.

– Botswana är ett spännande land med en stor potential. Deras utveckling från självständigheten 1966, då briterna lämnade fem miljoner pund, 8 km asfalterad väg och bara tre gymnasieskolor efter sig och försvann har varit enorm, säger utvecklingsstrateg, Joachim Wever.

PER-ANDERS KLÖVERSJÖ

Ale Optik
önskar God Jul

med
riktigt
bra priser!

Guldmedalj

för bästa progressiva glas
för höger- eller vänsterhänta!

Gratis synundersökning
inklusive tryckmätning

(Gäller glasögon)

Alla bågar i butiken 475:-

Nyttillpassning av linser 695:-

Vår julklapp till er:

Vid köp av progressiva
eller bifokala glasögon,
bjuder vi på
andra paret
till dig eller
en vän!

Dela upp betalningen
med Resurskort, räntefri
delbetalning.

ALE

OPTIK

0303-22 90 33

Öppet mån-tors 9.30 - 18, fre 9.30 - 16, lör 10-14. Lunchstängt 13 - 14